

ІНВЕСТИЦІЙНІ ФАКТОРИ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

У статті розкрито взаємозв'язок конкурентоспроможності економіки країни та процесів іноземного інвестування. Виявлено стан, фактори та проблеми інвестиційної конкурентоспроможності України. Обґрунтовано доцільність та орієнтири модернізації державної інвестиційної політики України. Запропоновано практичні рекомендації щодо напрямків підвищення інвестиційної привабливості та конкурентоспроможності України на міжнародних ринках капіталу.

Ключові слова: конкурентоспроможність, іноземні інвестиції, інвестиційна привабливість, інвестиційний клімат, конкуренція за інвестиційні ресурси, інвестиційні стимули, інвестиційні бар'єри, інвестиційне середовище, інвестиційна конкурентоспроможність, модернізація державної інвестиційної політики.

Постановка проблеми. Формування стійкого рівня конкурентоспроможності економіки України в умовах нерозвинутого внутрішнього ринку капіталу вимагає залучення суттєвих обсягів іноземних інвестицій. Особливо це актуально для розвитку пріоритетних секторів економіки, що мають значний інвестиційний потенціал, але потерпають від нестачі інвестиційних коштів для створення та розширення виробництва на сучасному технологічному рівні, для інноваційного та комерційного розвитку, для здійснення експансії на зовнішні ринки. Проблематика формування інвестиційної конкурентоспроможності економіки України та державної політики залучення іноземних інвестицій актуальна в умовах загострення боротьби за інвестиційні ресурси на міжнародних ринках капіталу.

Аналіз наукових досліджень. Проблематиці конкурентоспроможності економіки країни присвячені праці таких зарубіжних та вітчизняних вчених як М.Портер, Ф.Котлер, К.Макконелл, Й.Шумпетер, А.Старостіна, О.Каніщенко, Г.Филюк та інших. Теоретичні та практичні аспекти інвестиційної діяльності та проблем залучення іноземних інвестицій в Україну присвячені праці О.Жилінської, Д.Лук'яненка, Т.Майорової, А.Пересади, О.Рогача, А.Румянцева, Д.Черваньова, А.Філіпенка, В.Шевченка та інших вчених.

Сутність та складові інвестиційної конкурентоспроможності національної економіки та видів економічної діяльності розкриті в працях І.Софіщенко, Г.Харламової. Софіщенко І. розглядає інвестиційну конкурентоспроможність як реалізовану здатність використати інвестиційний потенціал, що втілюється у залучених потоках інвестицій та досягнутих показниках їх ефекту [11]. В дослідженні Харламової Г. були визначені такі складові інвестиційної конкурентоспроможності видів економічної діяльності, як інвестиційний потенціал, інвестиційний ризик та інвестиційна активність, та була запропонована система систематизації факторів-індикаторів об'єктивних умов, можливостей та обмежень, які визначають

сприятливість інвестиційного середовища об'єкта та результативність діяльності інвесторів у ньому [12].

Невирішені частини проблеми. Потребують аналізу та розробки рекомендацій фактори та механізми інвестиційно-ресурсного забезпечення конкурентоспроможності економіки України на базі осмислення сучасних тенденцій на глобальному ринку капіталу та в світовій інвестиційній політиці, виявлення проблем та напрямів покращення інвестиційної привабливості України в умовах загострення конкурентної боротьби на міжнародних ринках капіталу.

Метою статті є виявлення взаємозв'язку конкурентоспроможності економіки країни і процесів іноземного інвестування, та розробка практичних рекомендацій щодо напрямків підвищення міжнародної інвестиційної привабливості України та модернізації державної інвестиційної політики.

Результати дослідження. Загальна потреба в капіталі провідної десятки галузей України, що є привабливими для інвесторів, за оцінками Deloitte складає 263 млрд. дол. США, в т.ч.: агросектор (38 млрд. дол. США), ІТ (6 млрд. дол. США), енергетика (60 млрд. дол. США), інфраструктура (50 млрд. дол. США), машинобудування (30 млрд. дол. США), харчова промисловість (30 млрд. дол. США), рітейл (20 млрд. дол. США), фармацевтика та медицина (13 млрд. дол. США), фінсектор та фінтех (11 млрд. дол. США), ВПК (5 млрд. дол. США) [1]. Інвестиційно-привабливі сектори української економіки мають значний інвестиційний потенціал та потенціал підвищення конкурентоспроможності, та при активному залученні іноземних інвестицій можуть внести суттєвий внесок в зростання міжнародної конкурентоспроможності України. Інвестиційна привабливість вищезазначених секторів також характеризується високою динамікою розвитку, сприятливими факторними умовами, більш високими показниками норми прибутковості бізнесу та ефективності інвестицій. В умовах макроекономічної нестабільності та високих ризиків ведення бізнесу в Україні для іноземних інвесторів вкрай важливо підтримати в цих галузях високий рівень прибутковості бізнесу та ефективності інвестицій, ніж в інших країнах світу, вжити стратегічних заходів для стимулювання розвитку цих галузей. Інвестиційна та галузева політика України має бути конкурентною на міжнародному рівні, що є фактором інвестиційної конкурентоспроможності країни.

Позитивний приріст конкурентоспроможності економіки України може бути забезпечений через корегування державної інвестиційної політики в напрямку сприяння і заохочення іноземних інвестицій, в першу чергу, в пріоритетні сектори економіки та галузі із високою нормою доданої вартості. Наприклад, перехід до підходу «кількість іноземних інвестицій» до «якість іноземних інвестицій» був запроваджений в інвестиційну політику Китаю. Окрім стимулювання інвестицій в пріоритетні галузі та виробництва цей підхід передбачає встановлення норм, що мають забезпечити максимальні позитивні ефекти (економічні, соціальні, екологічні та ін.) від внесених іноземних інвестицій для економіки приймаючої країни. Багато країн світу застосовують в інвестиційній політиці стимули, в т.ч. фіскальні та податкові, що працюють із прив'язкою на досягнення інноваційних, високотехнологічних та експортних показників.

Враховуючи велику потребу в залученні іноземного капіталу Україна поставила перед собою амбіційну ціль досягти до 2020 року показника приросту прямих іноземних інвестицій (ПІІ) на рівні 40 млрд. дол. США (індикатор Стратегії сталого розвитку «Україна-2020») [2]. Проте, через недостатньо сприятливий стан інвестиційного клімату обсяги надходжень (вкладень) прямих іноземних інвестицій (акціонерного капіталу) в Україну за період 2015-2017 рр. склав 10 млрд. дол. США за даними Державної служби статистики України (див. Табл. 1) [9], та відповідно середньорічні обсяги вкладень за цей період склали 3,35 млрд. дол. США, що є недостатнім для досягнення зазначеного індикатора. Тому, в посланні Президента України до Верховної Ради України наголошується, що слід потроїти середньорічні обсяги залучення ПІІ [4].

Таблиця 1.

Обсяги надходження ПІІ (акціонерного капіталу) в економіку України за період 2015-2017 рр., млн. дол. США*

	2015	2016	2017	Всього
Надходження/вкладення ПІІ (акціонерного капіталу) за рік	3 763,7	4 405,8	1 871,2	10 040,7
Нагромаджений обсяг залучених ПІІ (акціонерного капіталу) на кінець періоду	36 154,5	37 513,6	39 144,0	

*Без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим і м.Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції.

Джерело: складено автором за даними [9].

Разом із борговими інструментами нагромаджений обсяг залучених в Україну ПІІ (акціонерного капіталу та боргових інструментів) станом на 1.01.2018 р. склав 47 593,1 млн. дол. США. Отже, боргові інструменти складають 18% в загальних обсягах залучених ПІІ, що зумовлено намаганням інвесторів обійти інвестиційні бар'єри та обмеження України до процесів руху капіталу.

Україна значно відстає від провідних держав світу та більшості країн-сусідів в конкурентній боротьбі за ресурси іноземних інвесторів. Це засвідчує показник обсягу прямих інвестицій у розрахунку на одну особу населення наростаючим підсумком з початку інвестування, що станом на 1.01.2018р. складає всього 925 дол. США [4]. В той час, як в Польщі – 5,6 тис. дол. США, Чехії – 10,7 тис. дол. США, США – 17,4 тис. дол. США, Данії – 17,8 тис. дол. США, Канаді – 21,1 тис. дол. США. За даними WIR 2018 кумулятивний обсяг ПІІ станом на кінець 2017р. склав у Польщі – 234, 441 млрд. дол. США, в Чехії – 153,468 млрд. дол. США, в Румунії – 88,199 млрд. дол. США, а в Україні – 50,970 млрд. дол. США [8].

Проте, проблеми інвестиційної конкурентоспроможності України є на сьогодні значно гострішими. Так, експерти Baker Tilly вважають, що основними конкурентами України на світовому ринку капіталу будуть не тільки розвинуті країни, що мають високі місця в рейтингу інвестиційної привабливості, а й держави третього світу: Іран на ринку сталі, Казахстан на ринку зерна та руди, Кенія у виробництві складної техніки, Пакистан привернув інвестиційний інтерес Китаю, Лаос на ринку кукурудзи, В'єтнам на ринку вугілля, Монголія у видобутку мінералів, Марокко у автомобільній

та аерокосмічній галузях, Філіппіни на ринку ІТ та ін. [13]. У визначенні потенційних конкурентів України експерти взяли до уваги такі показники, як ВВП на душу населення за паритетом купівельної спроможності, місце в рейтингу інвестиційної привабливості, деякі галузеві рейтинги, а також офіційні дані статистики цих держав і Світового банку.

Частка коштів іноземних інвесторів в структурі джерел фінансування капітальних інвестицій в Україні в 2017 році склала лише 1,4% [9]. Середньорічний рівень цього показника за період 2010-2017 рр. склав 2,2% (див. табл. 2), що надзвичайно мало для вирішення завдань науково-технологічного та індустріального прориву, забезпечення високих темпів економічного зростання та формування стійкої міжнародної конкурентоспроможності суб'єктів господарювання та в цілому національної економіки на світовому ринку.

Таблиця 2.

Кошти іноземних інвесторів у складі джерел фінансування капітальних інвестицій в Україні за період 2010 -17 рр.*

	2010	2011	2013	2014	2015	2016	2017
Загальний обсяг капітальних інвестицій, млн. грн.	157 617,0	211 549,1	231 322,6	204 061,7	251 154,3	326 163,7	412 812,7
Кошти іноземних інвесторів, млн. грн.	3 280,7	4010,6	3 722,5	5 536,6	7 834,8	9 416,7	5 667,1
Частка коштів іноземних інвесторів у фінансуванні капітальних інвестицій, %	2,1	1,9	1,6	2,7	3,1	2,9	1,4

*Без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим і м.Севастополя та частини зони проведення антитерористичної операції.

Джерело: складено автором за даними [9].

В Україні в деяких галузях та секторах економіки настільки незначні обсяги та динаміка залучення ПІІ, що дозволяє ідентифікувати їх політику як інвестиційний протекціонізм. Це вимагає лібералізації, зменшення вхідних інвестиційних бар'єрів та покращення умов ведення бізнесу в цих галузях та в цілому в національній економіці для існуючих та потенційних іноземних інвесторів.

За 1 півріччя 2018 року Індекс інвестиційної привабливості України, що вимірюється Європейською Бізнес Асоціацією вийшов з негативного рівня і склав 3,10 з можливих 5 балів [5]. Проте значна частка інвесторів (38%) незадоволені інвестиційним кліматом з таких причин: високий рівень корупції, відсутність довіри до судової системи, відсутність земельної реформи, недостатній рівень боротьби із контрабандою, що заважає вести легальний бізнес, посилення тиску контролюючих органів та їх неспроможність реагувати на порушення прав інвесторів, нестабільна політична ситуація та гальмування реформ на фоні початку передвиборчої компанії.

Оцінку проблем із залученням прямих іноземних інвестицій в Україну представили фахівці ЄБРР, як одного із головних іноземних інвесторів нашої країни, зазначивши в Стратегії діяльності в Україні на 2018-2023 рр., що ПІІ знаходяться на низькому рівні

через високі ризики, обмеження руху капіталу, складний бізнес-клімат та слабе верховенство права [10].

У рейтингу Глобального індексу конкурентоспроможності 2017/2018 Україна посіла 81 місце серед 137 країн світу, піднявшись на 4 позиції. Слабкими є позиції України за такими факторами як макроекономічне середовище (121 місце), розвиток фінансового ринку (120 місце), інституції (118 місце), ефективність ринку товарів (101 місце) [6], що є в свою чергу несприятливими для залучення іноземних інвесторів.

Ще одним із індикаторів стану інвестиційного клімату України є місце в рейтингу Doing Business, в якому Україна піднялась на 4 позиції в 2018 році (76 місце зі 190 країн світу), але продемонструвала падіння за рядом ключових факторів: «Створення підприємств» (на 32 позиції - з 20 на 52; «Захист міноритарних інвесторів» (на 11 позицій - з 70 на 81); «Отримання кредитів» (на 9 позицій - з 20 на 29); «Міжнародна торгівля» (на 4 позиції - з 115 на 119), «Реєстрація власності» (на 1 позицію - з 63 на 64) та «Забезпечення виконання контрактів» (на 1 позицію - з 81 на 82) [7]. В цьому контексті слід зазначити, що Верховна Рада України прийняла за основу законопроект №6540 «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо стимулювання інвестиційного клімату в Україні», який розробили Мінекономрозвитку і Офіс ефективного регулювання, та який передбачає запровадження ряду актуальних заходів та регуляторних змін, що спрямовані на покращення інвестиційного клімату та підняття України в рейтингу Doing Business.

В 2017 р. глобальні обсяги ПІІ зменшилися на 23% [8], що свідчить про погіршення кон'юнктури світового інвестиційного ринку та ускладнює виконання завдання щодо збільшення потоків іноземних інвестицій в Україну. За цих умов загострюється конкуренція країн світу за інвестиційні ресурси. Це актуалізує проблему підвищення конкурентоспроможності України в цій боротьбі і нагально вимагає запровадження заходів спрямованих на покращення інвестиційного клімату та підвищення інвестиційної привабливості країни, регіонів, галузей, підприємств.

В світових процесах ПІІ також слід виділити наступні тенденції: 1)обсяги вхідних ПІІ до розвинутих країн зросли в 2017р. на 37%, до країн, що розвиваються не змінилися, до транзитивних країн – знизилися на 27%; в країни ЄС знизилися на 42%; 2)в загальних обсягах вхідних ПІІ частка розвинутих країн склала 50%, частка країн, що розвиваються - 47%, транзитивних країн - 3%; 3)провідними країнами-реципієнтами інвестицій в 2017р. стали США, Китай, Гонконг, Бразилія, Сінгапур, а провідними донорами - США, Китай, Японія, Великобританія, Гонконг; 4)зростає роль високотехнологічних, телекомунікаційних та державних ТНК; 5)в цілому зростає роль злиттів та поглинань, проте вартість чистих трансграничних M&As зменшилася у 2017р. на 21,7% та інвестицій Greenfield – на 14%; 6)стагнація зростання в глобальних ланцюгах створення доданої вартості; 7)ПІІ складають 39% у зовнішніх джерелах фінансування країн, що розвиваються; 8)на глобальному рівні відбулося суттєве зниження рентабельності ПІІ з 8,1% в 2012р. до 6,7% в 2017р., в т.ч. в розвинутих країнах – з 6,7% до 5,7%; в країнах, що розвиваються – з 10% до 8%; в транзитивних країнах – 14,4% до 11,8% [8].

В умовах гострої конкуренції за інвестиційні ресурси країни світу реформують інвестиційну політику в напрямку заохочення іноземних інвестицій. Згідно WIR-2018 інвестиційна політика країн світу в 2017р. була спрямована переважно на лібералізацію та створення сприятливих умов для залучення ПІІ (84% заходів інвестиційної політики країн світу), і в меншій мірі – на обмеження ПІІ (16%) [8].

На базі вивчення світового досвіду інвестування, спонукальних чинників та мотивів іноземних інвесторів у прийнятті рішення про внесення інвестицій, вивчення змісту та ефективності інвестиційних політик країн світу експерти ЮНКТАД прийшли до висновку, що успішна державна інвестиційна політика має будуватись в першу чергу не на засадах такого інструменту як надання преференцій, податкових та інших пільг, а передбачає створення стабільних та сприятливих умов для ведення бізнесу, стимулювання інноваційної діяльності, забезпечення гарантій держави із захисту інвестицій та права власності, лібералізація операцій із внесення та виведення капіталу і дивідендів, лібералізація валютного законодавства та ін. У звіті з міжнародних інвестицій WIR-2018 пропонуються наступні інструменти інвестиційної політики для забезпечення індустріального розвитку: інвестиційні стимули та вимоги до продуктивності, заохочення до НДДКР та інновацій, спрощення доступу, процедури відбору, застосування вимог до вхідних інвестицій, механізми контролю та перевірки інвестицій, спеціальні економічні зони (особливо високотехнологічні, наукові та індустріальні парки), діяльність агентств сприяння інвестиціям (IPA). Дві третини IPA керуються галузевою політикою у визначенні пріоритетних секторів для заохочення інвестицій. Також, відбувається модернізація СЕЗ як інструменту залучення іноземних інвестицій.

В Україні застосування моделі СЕЗ виявилось недостатньо ефективним: спеціальні зони змогли залучити тільки близько 5% від загальних обсягів залучених в Україну ПІІ, в той час як за територією їх частка складала 10% від території України; обсяги пільг, що отримали проекти в СЕЗ виявилися неспівставними із сумою ефектів від їх діяльності. Головним недоліком моделі СЕЗ в Україні було те, що пільги не були прив'язані до обсягів внесених іноземних інвестицій та до кінцевих результатів діяльності, таких як обсяги фінансування НДДКР, частка інноваційної продукції/послуг, частка експорту в обсягах реалізованої продукції та ін. Застосування таких підходів забезпечує зростання конкурентоспроможності українських суб'єктів господарювання з іноземними інвестиціями та забезпечує їх внесок у зростання конкурентоспроможності країни.

Країни світу в інвестиційній політиці індустріального розвитку намагаються досягти оптимального балансу ролі ринку та держави, уникати надмірного регулювання, та разом з тим застосовують фіскальні та податкові стимули. Україні слід рухатись в тренді уніфікації та зближення інвестиційної політики із світовими стандартами і гармонізувати її з політикою ЄС.

Напрями покращення інвестиційної привабливості України для іноземних інвесторів та державної політики залучення іноземних інвестицій:

- удосконалення інвестиційного законодавства в напрямку модернізації інвестиційних стимулів, зменшення обмежень;

- спрощення умов ведення бізнесу, скасування певних дозволів та погоджень, скасування ліцензування окремих видів економічної діяльності;
- подальше зменшення бюрократичних бар'єрів для входження іноземних інвесторів, та поряд з цим вдосконалення інструментів вимог до інвесторів та запровадження процедур відбору та контролю за соціально-економічною та екологічною результативністю інвестицій;
- покращення захисту прав інвесторів, як в контексті запровадження законодавчих норм, покращення роботи судової системи та антикорупційних органів, транспарентного розгляду інвестиційних спорів, так і шляхом вдосконалення правових засад створення та організації діяльності Установи бізнес-омбудсмена,
- удосконалення організаційно-інституційного забезпечення інвестиційної діяльності, підвищення транспарентності та ефективності діяльності державних установ в рамках їх компетенції, ширше запровадження електронного урядування, імплементація механізмів єдиного митного та інвестиційного вікна, вдосконалення роботи регіональних та місцевих органів влади в напрямку формування інвестиційних паспортів та пакету привабливих інвестиційних проектів, організації заходів та переговорів із іноземними інвесторами та ін.;
- вдосконалення інституційного забезпечення процесів залучення іноземних інвестицій через підвищення ефективності діяльності Національної інвестиційної ради України та Офісу із залучення та підтримки інвестицій;
- розвиток інфраструктурного забезпечення інвестиційної та інноваційної діяльності, створення мережі наукових, технологічних та індустріальних парків, кластерів, технологічних платформ, інкубаторів та ін.;
- вдосконалення інформаційного забезпечення процесів залучення іноземних інвестицій, покращення змістового наповнення профільних сайтів щодо інвестиційних можливостей України, інвестиційних проектів та пропозицій, інвестиційного законодавства.
- використання механізмів державно-приватного партнерства для стимулювання залучення іноземних інвесторів;
- розширення кола міждержавних угод України про заохочення та захист інвестицій, про усунення подвійного оподаткування;
- модернізація інвестиційної політики, переорієнтація інвестиційних стимулів на пріоритетні високотехнологічні галузі та інноваційні проекти, експортно-орієнтовані галузі та виробництва з високою часткою доданої вартості;
- оцінити ефективність запровадження податку на виведений капітал як інструменту заохочення до інвестицій та реінвестицій;
- покращення захисту іноземних інвесторів від недобросовісної конкуренції, імплементація гармонізованого з ЄС конкурентного законодавства;
- залучення іноземних інвесторів через прозорі приватизаційні механізми, формування ефективних механізмів комунікації та просування українських об'єктів приватизації на рівні Фонду держмайна з метою забезпечення інтересу зі сторони потенційних іноземних інвесторів;

- розробка та впровадження конкретних механізмів інтеграції України з ЄС в інвестиційній сфері, в т.ч. створення спільних підприємств, спільних інвестиційно-інноваційних проектів, залучення в Україну європейського портфельного капіталу та венчурних інвестицій, проведення міжнародних інвестиційних форумів та ін.;

- популяризація успішних проектів залучення в Україну іноземних інвестицій, рівня їх економічної ефективності та окупності, зростання капіталізації за період інвестування, подальших перспектив успішного бізнесу та розширення діяльності в Україні. Інформування міжнародної спільноти в цьому напрямку мають проводити як державні інституції, так і бізнес та громадськість;

- розвиток українського фондового ринку, вдосконалення рівня його організаційно-правового забезпечення, інфраструктури, ліквідності цінних паперів, що сприятиме залученню іноземних портфельних інвесторів;

- запровадження на всіх рівнях міжнародних стандартів в здійсненні інвестиційної діяльності.

- активізація національних підприємств в напрямку розробки стратегій залучення прямих та портфельних іноземних інвестицій, розробки бізнес-планів інвестиційних та інноваційних проектів за міжнародними стандартами, інвестиційних та ділових пропозицій, реєструватися в рейтингу ТПП надійних партнерів, приймати участь у міжнародних інвестиційних та бізнес-форумах, шукати потенційних іноземних партнерів та налагоджувати з ними комунікації та ін.

Значний внесок у підвищення конкурентоспроможності національних підприємств може забезпечити цифровізація економіки, що завдяки запровадженню сучасних ІКТ дозволяє нарощувати економічну та комерційно-ринкову ефективність бізнесу, досягати високих показників ефективності та окупності інвестицій. Це вимагає внесення інвестицій, в тому числі іноземних, в створення цифрової інфраструктури та реалізацію програм цифровізації. Зокрема, обсяг інвестицій в цифрову модернізацію Укртелекому, проекти розбудови 3G та 4G мереж може скласти близько 2 млрд. дол. США, які переважно будуть профінансовані іноземними засновниками телекомунікаційних операторів. В цифровій економіці перед міжнародною інвестиційною діяльністю відкриваються нові можливості, зменшується потреба у значних обсягах інвестицій у закордонні матеріальні активи, а успішність та ефективність закордонного бізнесу забезпечується завдяки застосуванню нових ІКТ та цифрових технологій.

Одним із напрямів активізації залучення іноземних інвестицій є розширення та збільшення ефективності діяльності Офісу із залучення та підтримки інвестицій на основі орієнтації на кращі світові практики за рахунок таких інструментів як організація переговорів із потенційними іноземними інвесторами, супровід іноземних інвесторів та єдине інвестиційне вікно, залучення широких кіл українського бізнесу до комунікацій із іноземними інвесторами, формування позитивного міжнародного інвестиційного іміджу України, пропагування позитивних прикладів успішного внесення іноземних інвестицій в Україну та ін.

Оскільки ризики міжнародного інвестування в Україну досить високі актуальним напрямом покращення інвестиційного клімату та зростання інвестиційної

конкурентоспроможності України є розширення гарантійних інструментів для іноземних інвесторів та їх імплементація в господарську практику. В цьому контексті є потенціал покращення діяльності фінансово-банківських структур, а також за рахунок діяльності Еспортно-кредитного агентства (ЕКА), що в перспективі може надавати платіжні гарантії по кредитах, що надають прямі іноземні інвестори, та гарантії по інвестиційних договорах та проектах. Також, діяльність ЕКА спрямована на державну підтримку українських експортних підприємств, їх захист від ризиків неплатежів, фінансових втрат, та доступного фінансування, що підвищить їх конкурентоспроможність на світових ринках та інвестиційну привабливість для іноземних інвесторів.

Висновки. Отже, проведений аналіз дає змогу зробити наступні висновки. Покращення інвестиційного клімату та модернізація інвестиційної політики України дозволить залучити кошти для інвестиційного забезпечення зростання конкурентоспроможності національної економіки. Іноземні інвестиції в інноваційні проекти, сучасні технології та об'єкти інтелектуальної власності, переробні виробництва з високою нормою доданої вартості, у виробництва, що інтегруються в глобальні ланцюги створення вартості, в експортно-орієнтовані виробництва мають стати пріоритетами державної політики залучення іноземних інвестицій в Україну. Заохочення іноземних інвестицій в інноваційні та пріоритетні сектори, галузі та проекти української економіки дозволить забезпечити прогресивні структурні зміни та зміцнити її міжнародну конкурентоспроможність.

Перспективи подальших досліджень полягають у детальному вивченні європейського досвіду для формування комплексу методів та інструментів державної політики залучення іноземних інвестицій в контексті зростання міжнародної інвестиційної конкурентоспроможності України та розробці практичних рекомендацій для підприємств щодо ефективних стратегій залучення іноземних інвесторів.

Література.

1. Проект Украина: что прорастет. Десятка самых привлекательных отраслей украинской экономики для инвестиций. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.liga.net/projects/ukraine_investment/
2. Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020»: Указ Президента України від 12.01.2015р. №5/2015. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.president.gov.ua/documents/18688.html/>
3. Інформаційно-аналітичні матеріали щодо інвестиційного клімату в Україні за 2017 рік. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&tag=Стан%20інвестиційної%20діяльності>
4. Про внутрішнє та зовнішнє становище України в 2018 році. Аналітична доповідь до щорічного Послання Президента України до Верховної Ради України. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.niss.gov.ua/public/File/analit_dopovid_POSLANNYA_2018_FINAL_Sept_28.pdf
5. Індекс інвестиційної привабливості у 1-му півріччі 2018. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ebainfo.tilda.ws/indexes/investment-index-i-2018>
6. The Global Competitiveness Report 2017–2018.- [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www3.weforum.org/docs/GCR2017-2018/05FullReport/TheGlobalCompetitivenessReport2017%E2%80%932018.pdf>

7. Doing Business 2018. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.doingbusiness.org/content/dam/doingBusiness/media/Annual-Reports/English/DB2018-Full-Report.pdf>
8. World Investment Report 2018. Investment and new industrial policies. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: https://unctad.org/en/PublicationsLibrary/wir2018_en.pdf
9. Капітальні інвестиції за джерелами фінансування. Державна служба статистики України. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
10. Стратегія діяльності в Україні. ЄБРР. - [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <file:///C:/Users/admin/Downloads/ukraine-strategy-ukrainian.pdf>
11. Софіщенко І.Я. Теоретичні та прикладні аспекти визначення міжнародної інвестиційної конкурентоспроможності // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Економіка. – Вип. 8(173). – 2015. – с.32-36.
12. Харламова Г.О. Складові інвестиційної конкурентоспроможності видів економічної діяльності України / Г. О. Харламова // Теоретичні та прикладні питання економіки: зб. наук. пр. – К.: КНУ ім. Тараса Шевченка. Ін-т конкурент. суспва, Вип. 19. – 2009. – с. 113-120.
13. 12 країн-конкурентів України за світовий капітал. Baker Tilly. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.bakertilly.ua/ru/news/id1012>

References.

1. Proekt Ukrayna: chto prorastet. Desiatka samykh pryvlekatelnykh otraslei ukraynskoi ekonomyky dlia ynvestytsyi. – Retrieved from: http://www.liga.net/projects/ukraine_investment/
2. Pro Stratehiu staloho rozvytku «Ukraina – 2020»: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 12.01.2015r. №5/2015. – Retrieved from: <http://www.president.gov.ua/documents/18688.html/>
3. Informatsiino-analitychni materialy shchodo investytsiinoho klimatu v Ukraini za 2017 rik. - Retrieved from: <http://www.me.gov.ua/Documents/List?lang=uk-UA&tag=Стан%20інвестиційної%20діяльності>
4. Pro vnutrishnie ta zovnishnie stanovyshche Ukrainy v 2018 rotsi. Analitychna dopovid do shchorichnogo Poslannia Prezydenta Ukrainy do Verkhovnoi Rady Ukrainy. – Retrieved from: http://www.niss.gov.ua/public/File/analit_dopovid_POSLANNYA_2018_FINAL_Sept_28.pdf
5. Indeks investytsiinoi pryvablyvosti u 1-mu pivrichchi 2018. – Retrieved from: <http://ebainfo.tilda.ws/indecas/investment-index-i-2018>
6. The Global Competitiveness Report 2017–2018. - Retrieved from: <http://www3.weforum.org/docs/GCR2017-2018/05FullReport/TheGlobalCompetitivenessReport2017%E2%80%932018.pdf>
7. Doing Business 2018. – Retrieved from: <http://www.doingbusiness.org/content/dam/doingBusiness/media/Annual-Reports/English/DB2018-Full-Report.pdf>
8. World Investment Report 2018. Investment and new industrial policies. – Retrieved from: https://unctad.org/en/PublicationsLibrary/wir2018_en.pdf
9. Kapitalni investytsii za dzherelamy finansuvannia. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy. – Retrieved from: <http://www.ukrstat.gov.ua/>
10. Stratehiia diialnosti v Ukraini. YeBRR. - Retrieved from: <file:///C:/Users/admin/Downloads/ukraine-strategy-ukrainian.pdf>
11. Sofishchenko I.Ia. Teoretichni ta prykladni aspekty vyznachennia mizhnarodnoi investytsiinoi konkurentospromozhnosti // Visnyk Kyivskoho natsionalnogo universytetu imeni Tarasa Shevchenka. Ekonomika. – Vyp. 8(173). – 2015. – s.32-36.
12. Kharlamova H.O. Skladovi investytsiinoi konkurentospromozhnosti vydiv ekonomichnoi diialnosti Ukrainy / H. O. Kharlamova // Teoretichni ta prykladni pytannia ekonomiky: zb. nauk. pr. – K.: KNU im. Tarasa Shevchenka. In-t konkurent. suspva, Vyp. 19. – 2009. – s. 113-120.

13.12 krain-konkurentiv Ukrainy za svitovyi kapital. Baker Tilly. – Retrieved from: <http://www.bakertilly.ua/ru/news/id1012>

Т.В. Нагачевская, к.э.н., доцент,
КНУ имени Тараса Шевченко

ИНВЕСТИЦИОННЫЕ ФАКТОРЫ КОНКУРЕНТОСПОСОБНОСТИ ЭКОНОМИКИ УКРАИНЫ

В статье раскрыта взаимосвязь конкурентоспособности экономики страны и процессов иностранного инвестирования. Выявлено состояние, факторы и проблемы инвестиционной конкурентоспособности Украины. Приведен анализ сильных и слабых позиций Украины в мировых рейтингах инвестиционной привлекательности и глобальном рейтинге конкурентоспособности стран мира. Обоснована целесообразность и ориентиры модернизации государственной инвестиционной политики Украины с учетом передового мирового опыта и в направлении стимулирования иностранных инвестиций в приоритетные отрасли, инновационные проекты и в производства с высокой нормой прибавочной стоимости.

Предложены практические рекомендации для повышения инвестиционной привлекательности и конкурентоспособности Украины на международных рынках капитала.

Ключевые слова: конкурентоспособность, иностранные инвестиции, инвестиционная привлекательность, инвестиционный климат, конкуренция за инвестиционные ресурсы, инвестиционные стимулы, инвестиционные барьеры, инвестиционная среда, инвестиционная конкурентоспособность, модернизация государственной инвестиционной политики.

T.V.Nagachevska, PhD., Associate Professor,
Taras Shevchenko National University of Kyiv

INVESTMENT FACTORS OF THE COMPETITIVENESS OF UKRAINE'S ECONOMY

The article reveals the relationship of competitiveness of the economy of the country and the processes of foreign investment. The trends of the development of foreign direct investment processes in the global capital market are formulated.

The article provides the analysis of the modern state, factors and problems of investment competitiveness of Ukraine. Strong and weak positions of Ukraine in the world rating of investment attractiveness and the global competitiveness rating of countries of the world are revealed.

The expediency and directions of the modernization of the state investment policy of Ukraine are justified, taking into consideration the advanced world experience and in the direction of stimulating foreign investment in priority sectors, innovative projects and manufacturing with a high rate of added value.

Practical recommendations for increasing the investment attractiveness and competitiveness of Ukraine in the international capital markets are proposed.

Key words: competitiveness, foreign investment, investment attractiveness, investment climate, competition for investment resources, investment incentives, investment barriers, investment environment, investment competitiveness, modernization of the state investment policy.